

ODLUKA I NALAZI

Datum usvajanja: 11. decembar 2020. godine

Slučaj br. 2019-01

G.T.

protiv

EULEX-a

Komisija za razmatranje ljudskih prava je na zasedanju 11. decembra 2020. godine u sledećem sastavu:

G. Guénaël METTRAUX, predsedavajući član
Gđa Anna BEDNAREK, član
Gđa Anna AUTIO, član

Uz asistenciju:
G. Ronald Hooghiemstra, pravni službenik

Uzevši u razmatranje gore pomenutu žalbu, predstavljenu u skladu sa Zajedničkom Akcijom Saveta 2008/124/CFSP koja datira od 04. februara 2008. godine, EULEX-ovim Konceptom odgovornosti koji datira od 29. oktobra 2009. god. o osnivanju Komisije za razmatranje ljudskih prava i Pravilnika o radu Komisije prema poslednjim izmenama od 15. januara 2019. godine

Nakon razmatranja elektronskim putem shodno pravila 13(3) Pravilnika o radu Komisije, odlučuje kao što sledi:

I. POSTUPAK PRED KOMISIJOM

1. Žalba je registrovana 01. avgusta 2019. god.
2. Podnosilac žalbe je u ovom slučaju zahtevala da se njen identitet ne otkriva. Razmotrivši pitanje, konkretno okolnosti slučaja, Komisija se slaže sa time da se zahtev ispuni
3. Putem pisma 5. avgusta 2019. godine, Komisija je obavestila EULEX Kosovo („Misija“) da je ovaj slučaj registrovan kod iste.

4. Dana 16. oktobra 2019. godine, Komisija je od podnosioca žalbe zatražila da dostavi naknadne informacije u vezi žalbe.
5. Dana 29. oktobra 2019. godine, podnosilac žalbe je dostavila naknadne informacije.
6. Dana 26. novembra 2019. godine, Komisija je prosledila Misiji Izjavu sa zahtevima i pitanjima, pozivajući je da pisanim putem podnese svoja zapažanja povodom žalbe najkasnije do 26. januara 2020. godine.
7. Komisija je zapažanja Šefa Misije primila 18. februara 2020. godine.
8. Pismom 19. februara 2020. godine, podnosilac žalbe je pozvana da podnese svoje odgovore na podneske Misije najkasnije do 20. marta 2020. godine, ukoliko ona to želi da učini.
9. Podnosilac žalbe je 12. marta 2020. godine dostavila svoje komentare na podneske Misije.
10. Dana 04. juna 2020. godine, Komisija je proglasila žalbu prihvatljivom što se tiče navodnih kršenja članova 3. (sloboda od mučenja, nehumanog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja) i 8. (pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života, doma i prepiske) Evropske konvencije o ljudskim pravima ("Konvencija") (<https://www.hrrp.eu/srb/docs/Decisions/2020-06-04%20Admissibility%20Decision%202019-01-s.pdf>).
11. Dana 03. avgusta 2020. godine, komisija je primila komentare povodom osnovanosti od strane podnosioca žalbe.
12. Dana 07. avgusta 2020. godine, komisija je te komentare prosledila Misiji informisanja radi.
13. Dana 01. oktobra 2020. godine, komisija je primila komentare povodom osnovanosti od strane Misije.
14. Dana 28. oktobra 2020. godine, komisija je te komentare prosledila podnosiocu žalbe.

II. ČINJENICE

15. Činjenice slučaja, onako kako su podnete od strane stranaka, i kao što je očigledno iz dokumenata dostavljenih Komisiji, mogu se sumirati kao što sledi:
16. Podnosilac žalbe dobio je poziv suda na Kosovu da se pojavi kao svedok na krivičnom saslušanju koje je održano negde 2019. godine pred sudom u Republici Srbiji (u daljem tekstu „Srbija“). Ovi krivični postupci odnosili su se na teška krivična dela koja su navodno počinjena za vreme sukoba na Kosovu u periodu 1998-99. godine. Povodom istih događaja žalilac je ranije već dao izjave svedoka, uključujući i Misiji.
17. Neposredno nakon što je podnosilac žalbe primio poziv, a pre zakazanog datuma saslušanja, Misija je pristupila podnosiocu žalbe u vezi sa sudskim pozivom i putovanjem iz njenog mesta prebivališta na Kosovu u Srbiju da svedoči na raspravi.
18. Misija je shodno tome organizovala prevoz i bila pratilac podnosiocu žalbe u Srbiji tokom 2019. god.

19. Misija je takođe odabrala drugi smeštaj u Srbiji za podnosioca žalbe kada je utvrdila da je smeštaj koji su obezbedile srpske vlasti neadekvatan. Misija je sa sobom pvela doktora koji govori albanski jezik, jer je smatrala da su ove mere predostrožnosti neophodne.
20. Prema rečima podnosioca žalbe, njoj su pretili i zastrašivali je dok je boravila u Srbiji, a potom i u svojoj porodičnoj kući na Kosovu, zbog svog svedočenja u Srbiji. Podnosilac žalbe pati od traume zbog zastrašivanja. U daljem tekstu je prikazano detaljnije od čega su se sastojale te pretnje i postupci zastrašivanja.

III. PRITUŽBE

21. Podnosilac žalbe navodi da joj je Misija obećala da će je zaštititi, ali to nije učinila. Ona je zastrašivana na sudu u Srbiji a kod kuće na Kosovu je dobila anonimne pretnje.
22. Podnosilac žalbe tvrdi da je Misija povredila njena ljudska prava tako što je izložila tim zastrašivanjima. Žalilac tvrdi da su joj te pretnje uzrokovale stres i traumu. Ona tvrdi da je njeno zdravlje i psihičko stanje ozbiljno narušeno usled spomenutog iskustva, i da joj je zbog toga ukazana medicinska pomoć.
23. Podnosilac žalbe navodi kršenja Evropske Konvencije o ljudskim pravima (u daljem tekstu „Konvencija“), ne navodeći konkretno ni jedan od članova Konvencije. Komisija napominje da, shodno već ustanovljenoj praksi rada Evropskog Suda za ljudska prava (u daljem tekstu „Sud“), žalba je okarakterisana shodno činjenicama, i uloga je Suda – ili, u ovom slučaju, Komisije – da okarakteriše zakon koji je primenljiv shodno činjenica (princip *jura novit curia*, vidi npr. *Şerife Yiğit protiv Turske [GC]*, br. 3976/05, ESLJP Presuda od 2. novembra 2010. god., par. 52). Komisija smatra da se navodi činjenica koje je podneo podnosilac žalbe odnose na ljudska prava zagarantovana sledećim članovima Konvencije: član 3 (sloboda od mučenja ili nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja) i član 8 (pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života, dom i vršenje prepiske). Žalba je proglašena prihvatljivom po tom osnovu.

IV. PODNESCI OD STRANE STRANAKA

Podnosilac žalbe

24. Komisija prikazuje prvobitne podneske žalioaca, kao što su ovi, zajedno sa dole prikazanim odgovorima istog, da su ključni u proceni osnovanosti od strane komisije.

Prvobitni podnesci

25. U svojim prvobitnim podnescima, podnosilac žalbe navodi da su, kada joj se Misija obraćala, službenici Misije „rekli [žalioцу i drugim svedocima] da idemo na sud kako bismo dali izjave za slučaj [koji je redigovala komisija]. EULEX je čvrsto obećao bezbednost, ali ono što se dogodilo bilo je suprotno“. Žalilac tvrdi da je Misija obećala da će joj garantovati bezbednost tokom putovanja u Srbiju. Iz tvrdnji podnosioca žalbe vidi se da je razumela da će Misija biti zadužena za njenu bezbednost.
26. Podnosilac žalbe tvrdi da je prihvatila da svedoči samo zbog garancije Misije za bezbednost. Odgovarajući na konstataciju Misije da je podnosioca žalbe obavestila da će srpske vlasti biti zadužene za bezbednost, podnosilac žalbe izjavljuje da, da je znala da

će srpske vlasti biti zadužene za njenu bezbednost ona ne bi prihvatila da putuje u Srbiju pred Sud, jer ona ne veruje srpskim vlastima.

27. Što se tiče zastrašivanja, podnosilac žalbe tvrdi da dok je davala izjavu svedoka na sudu u Srbiji dva puta su joj upućene pretnje sa posledicama po njenu porodicu. U jednom trenutku dok je bila na sudu, podnosilac žalbe tvrdi da su neke osobe pojurile prema njoj i drugim svedocima, izgovarajući reči na srpskom jeziku koje nije mogla da razume.
28. Ona tvrdi da su službenici Misije videli sve to ali nisu reagovali. Podnosilac žalbe tvrdi da je zbog tih zastrašivanja morala da dobije zdravstvenu pomoć tokom postupka kako bi se nosila sa stresom.
29. Nakon što se vratila na Kosovo, žalilac tvrdi da je dobijala anonimne telefonske pozive i da je uznemiravana tokom kasnih sati kod svoje kuće. Ona u kući živi sa svojom porodicom. Žalilac tvrdi da je slučaj prijavila kosovskoj policiji. Ona je nastavila da dobija medicinsku pomoć pa je i podnela dokaze komisiji u vidu medicinske dijagnoze poremećaja post traumatskog stresa i lečenja koje je ishod toga.

Odgovori na pitanja komisije

30. Na pitanje Komisije da li je nastavila da dobija pretnje i anonimne pozive putem telefona od događaja opisanih u prvoj odluci, žalilac je odgovorila da iako su njena kretanja ograničena usled pandemije korona virusa, kada to učini i izađe napolje, ona je „konstantno uznemiravana od strane nepoznatih osoba“. Ona navodi da je zamolila kosovsku policiju da joj pruže obezbeđenje. Međutim, prema njenim rečima, policija je to odbila pod izgovorom da ne mogu da otvore slučaj bez da znaju o kome je reč. Žalilac navodi da su joj iz policije rekli da uslika osobe koje je uznemiravaju, ali ona tvrdi da ona „nije mogla da ih uslika, zato što [su joj] pretili na javnim mestima, prigušenim glasom, a zatim otišli u nepoznatom pravcu“.
31. Na pitanje Komisije da li je prijavila pretnje Misiji, žalilac je odgovorila da jeste prijavila Misiji, „i sve je registrovano pisanim putem, gde [je] navela i način pretnje“.
32. Na pitanje Komisije šta joj je Misija odgovorila kada je prijavila pretnje istoj, žalilac je izjavila da

„[Misija] nije čak ni uzela u razmatranje moju žalbu, pretnje protiv [nje] koje su se dogodile nakon povratka [na] Kosovo. Niti su uzeli u obzir pretnje koje su se dogodile na sudu u [Srbiji], ignorišući [nju, a čini se da se podnosilac žalbe poziva i na druge svedoke na ročištu] da [ona i ti drugi svedoci] navodno nisu govorili istinu, i [ona] je rekla da je od početka znala da [njoj i ostalim svedocima] neće biti obezbeđena zaštita od strane [Misije], [ona] ne bi ni putovala da svedoči, čak ni zbog činjenice da pravda bude zadovoljena za nevine žrtve srpskih zločina“.
33. Na pitanje Komisije kada je i kako prijavila pretnje i anonimne telefonske pozive kosovskoj policiji, podnosilac žalbe je izjavila da ih je prijavila policiji čim su se dogodile. Izjavila je da je policiji dala izjavu, nadajući se da će joj oni pružiti zaštitu. Komisiji nije dostavljen nikakav dokaz o tome.
34. Komisija je dalje zatražila od podnosioca žalbe da dostavi sve raspoložive dokaze o anonimnim pozivima, izveštaje podnete policiji i bilo koje korake koje je policija preduzela. Podnosilac žalbe nije dostavila nijedan takav dokaz niti se eksplicitno pozabavila pitanjem

dokaza u svojim podnescima. Stoga je Komisija pristupila oprezno nekim podnescima gde nisu pružene potkrepljujuće informacije, iako bi podnosiocu žalbe bile lako dostupne.

35. Komisija je zatražila od podnosioca žalbe da opiše koje su to posledice, zbog zastrašivanja i post-traumatskog stresa, uticale na nju i njenu porodicu. Podnosilac žalbe je odgovorila da je ona, kao glava porodice, bila „izuzetno zabrinuta i uplašena da se nešto loše ne dogodi [redigovano; upućivanje na članove uže porodice podnosioca žalbe koji žive na i van Kosova] “. Pozivanje na policijsku zaštitu u ovom delu podneska nije jasno.
36. Podnosilac žalbe je u svojim podnescima obezbedila medicinske izveštaje u vezi sa njenim zdravstvenim stanjem. U svojim prvobitnim podnescima, podnosilac žalbe je obezbedila medicinske dokaze o dijagnozi sindroma post-traumatskog stresa nakon svedočenja u Srbiji.

Misija

37. Na pitanja Komisije, ponovljena u odluci o prihvatljivosti, tražeći od Misije da pruži detalje o svojoj ulozi i odgovornostima u zaštiti svedoka i tražeći objašnjenje na koji način je uključena uloga Misije u zaštiti svedoka, od strane koga ili od kojih vlasti, Misija je ponovila da podnosilac žalbe „nije i nikada nije bio u EULEX-ovom programu za zaštitu svedoka na Kosovu“. Misija je napomenula da podnosilac žalbe nije zaštićeni svedok u krivičnom postupku u Srbiji i da je transkripcija njenog svedočenja dostupna javnosti, gde se otkriva njeno ime. Misija je dalje primetila u vezi sa ova dva pitanja da „EULEX Kosovo pruža zaštitu zaštićenim svedocima u skladu sa postojećim kosovskim zakonskim odredbama (Zakon o zaštiti svedoka br. 04 / L-015 i Zakon o krivičnom postupku Kosova)“ (naglasak u originalu). Misija nije pružila više detalja o svojoj ulozi i odgovornostima u zaštiti svedoka.
38. Komisija je imala priliku da pogleda gorespomenutu transkripciju.
39. U svojoj Odluci o prihvatljivosti, Komisija je takođe ponovila svoje ranije pitanje, tražeći od Misije da objasni pravni osnov za misiju da sprovodi aktivnosti zaštite svedoka na teritoriji Srbije van granica Kosova i/ili u ime sudova koji rade pod vlašću Srbije, a takođe traži sveobuhvatno objašnjenje pravne osnove u ovom konkretnom slučaju pod kojim bi Misija pratila podnosioca žalbe u Srbiji kako bi ista pružila iskaz svedoka. U svojim podnescima, Misija je navela da „[nije] sprovodila„ aktivnosti zaštite svedoka “na teritoriji Srbije van granica Kosova“; nego je podnosiocu žalbe „samo pomogla“ da putuje u [Srbiju] kako bi svedočila u svojstvu svedoka“ na ročištu.
40. Misija je dalje objasnila da tokom svog izvršnog mandata u krivično-pravnom sistemu nije mogla da vodi postupke u mnogim navodnim predmetima ratnih zločina jer osumnjičeni i optuženi nisu bili dostupni. Stoga je Misija saradivala sa srpskim vlastima u brojnim slučajevima koji su procesuirani u Srbiji, kao što je ovaj slučaj, kako bi se osigurala odgovornost za najteža krivična dela prema međunarodnom zakonu. Misija se pozvala na intervju sa podnosiocem žalbe kao svedoka koji je Misija sprovedla u aprilu 2010. godine i izjavila da je spis predmeta, koji sadrži izjavu svedoka predat kosovskim institucijama 20. decembra 2018. godine u fazi preliminarne istrage, preporučujući da se proveri status postupka u Srbiji.
41. Na pitanje Komisije o tome koji su organi Misije bili zaduženi za bezbednost podnosioca žalbe dok su bili na Kosovu, Misija nije dala odgovor.

42. Na pitanje Komisije o tome koji deo Misije je pratio podnosioca žalbe u Srbiju i ko im je bio nadređeni, Misija je ponovila da je osoblje Misije iz Operativnog stuba posetilo podnosioca žalbe da bi je obavestilo da će Misija moći da je preveze u Srbiju, ukoliko bi ona bila spremna da prihvati sudski poziv. Misija nije pružila detaljan odgovor o tome kojem delu misije pripadaju službenici koji prate podnosioca žalbe niti ko im je bio nadređeni.
43. Na pitanje Komisije o tome šta je Misija saopštila podnosiocu žalbe u vezi s tim koji organi Misije su bili zaduženi za njenu bezbednost dok je bila na Kosovu i iz kog dela Misije bi bili službenici koji je prate, Misija je navela da su njeni službenici objasnili podnosiocu žalbe da je,
- „njeno prisustvo ročištu bilo potpuno dobrovoljno; da bi za nju moglo biti uznemirujuće da svedoči u prisustvu okrivljenih, ali da Misija ne igra nikakvu ulogu u krivičnom postupku i da su srpske vlasti isključivo odgovorne za sve vreme njenog putovanja van granica Kosova. Misija je takođe objasnila da joj prihvatanje podrške od EULEX-a na Kosovu neće dati pravo na dalju pomoć nakon toga“.
44. Misija se pozvala na zahtev podnosioca žalbe za pomoć u dobijanju vize za neke od njenih bliskih rođaka u trećim zemljama i navodi da je podnosiocu žalbe objasnila da ne može da ispuni taj zahtev. Misija napominje da je podnosilac žalbe tada izjavila da je voljna da svedoči u Srbiji i prihvatila je „ponudu podrške“ od Misije.
45. Misija navodi da nije zabeležen nijedan razgovor sa podnosiocem žalbe, ali da relevantno osoblje Misije „ima jasno sećanje na događaje, posebno s obzirom na to da su preduzete radnje bile za osobu izvan Programa zaštite svedoka“.
46. Komisija je pitala Misiju koji je entitet (ako ne Misija) bio zadužen za bezbednost podnosioca žalbe dok je bila na Kosovu, tražeći dokaze o relevantnom sporazumu između Misije i drugog entiteta o dogovorima i određenim odgovornostima. Misija nije dala odgovor na ovo pitanje.
47. Na pitanje Komisije da li je Misija izvršila procenu rizika, uključujući i potrebu zaštitnih mera, u pogledu bezbednosti podnosioca žalbe, Misija je odgovorila da nije sprovela takvu procenu. Misija navodi da
- „to nije bilo potrebno s obzirom na to da je njihova uloga bila samo da omogući [podnosiocu žalbe] prisustvo na sudskom ročištu u [Srbiji]. Međutim, kao što je već naznačeno, preduzeli su sve neophodne korake kako bi joj učinili put ugodnim tokom putovanja u [Srbiju]“.
48. Na pitanje Komisije o vrsti zaštitnih mera za koje Misija smatra da bi bile dostupne svedoku koji je zastrašen zbog svog svedočenja, i o ulozi Misije u proceni neophodnosti takvih mera i u njihovoj primeni, Misija je uputila na kosovsko zakonodavstvo (*kosovski Zakon o zaštiti svedoka br. 04/L-015*), ali nije dala dodatne detalje.
49. Misija je odbila da obezbedi Komisiji pristup komunikacijama između Misije i srpskih vlasti o koordinaciji, podeli odgovornosti i praktičnim dogovorima, posebno o bezbednosti, u vezi sa putovanjem i svedočenjem podnosioca žalbe u Srbiji.
50. Misija je takođe odbila da Komisiji omogući pristup zahtevu srpskih vlasti na koji se Misija pozvala u svojim prvobitnim podnescima. Misija je odbila pristup obrazloženjem da komunikacija uključuje Misiju i treću stranu.

51. Komisija je tražila od Misije da precizira osnovu za zahtev srpskih vlasti za pomoć od strane Misije, naime da li je ovaj osnov bio *Okvir politike EU za podršku tranzicionoj pravdi (2015)*, i da li je Misija jasno stavila do znanja srpskim vlastima i podnosiocu žalbe da je po tom osnovu ona samo pomagala. Misija u svom odgovoru ponavlja da je pružila pomoć podnosiocu žalbe „u kontekstu [pomenutog okvira politike]“. Misija ponovo navodi da je podnosiocu žalbe objasnila da Misija nije umešana u postupak u Srbiji i da su srpske vlasti bile isključivo zadužene za njenu bezbednost tokom boravka u Srbiji. Misija dalje navodi da

„[pošto] je ovo objasnila podnosiocu žalbe, Misija nije smatrala neophodnim da treba da pravi razliku između osobe upisane u program zaštite svedoka i svedoka van programa. Čini se da je [podnosilac žalbe] razumela obavezu koju je ponudila Misija i svojevolejno pristala da putuje“.

Misija nije dala odgovor na pitanje svesnosti srpskih vlasti o osnovama za pomoć od strane Misije.

52. Komisija je tražila od Misije da objasni postupak uzajamne pravne pomoći naveden u podnescima Misije o prihvatljivosti i da razjasni odgovarajuće uloge (a) Misije; (b) kancelarije specijalnog predstavnika EU na Kosovu; (c) kosovskih vlasti; i (d) srpskih vlasti, posebno u pogledu pomoći i bezbednosti svedoka pozvanih da svedoče izvan granica. Misija u svojim podnescima navodi da ne igra nikakvu ulogu u postupku uzajamne pravne pomoći i da je uloga Specijalnog predstavnika EU na Kosovu da pomaže u zahtevima i odgovorima za međunarodnu pravnu pomoć, na osnovu Procedura o međusobnoj pravnoj pomoći iz 2015. godine između Beograda i Prištine koja potiče iz „briselskog dijaloga“.
53. Na pitanje Komisije o pravnim i praktičnim razlikama u pogledu bezbednosti i pomoći svedocima u aktivnostima Misije unutar *Okvira politike EU o podršci u tranzicionoj pravdi (2015)* i Programa zaštite svedoka, Misija nije pružila odgovor.
54. Na pitanje Komisije da li su službenici Misije podsticali žalioaca ili tražili od nje da svedoči na krivičnom suđenju i tražeći od Misije da dostavi kopiju bilo koje pisane komunikacije između Misije i podnosioca žalbe, Misija je odgovorila da njeni službenici nisu podsticali ili zamolili podnosioca žalbe da svedoči. Umesto toga, tvrdi Misija, službenici su samo obavestili podnosioca žalbe da bi, u slučaju da odluči da se pojavi na suđenju, Misija mogla da pomogne u putovanju. Misija nije dostavila kopiju pisanih komunikacija i nije odgovorila na ovaj deo pitanja.
55. Na pitanje Komisije da li su službenici Misije, prisutni na sudu u Srbiji, sa podnosiocem žalbe razgovarali o događajima i navodnom zastrašivanju na sudu, Misija je odgovorila da je već dala odgovor na ovo pitanje i da nema više šta da doda.
56. Misija nije pružila odgovor na zahtev Komisije za pojašnjenje o tome da li je, u svojim raspitivanjima kod kosovske policije, navedenim u početnim podnescima Misije, Misija proverila telefonske podatke podnosioca žalbe kako bi utvrdila da li je podnosilac žalbe primila anonimne pozive ili je zatražila od treće strane da izvrši tu proveru.
57. Misija takođe nije dala odgovor na zahtev Komisije da pojasni da li su, tokom njihovog boravka u Srbiji, službenici Misije koji su bili u pratnji žalioaca bili pod autoritetom i direktivama srpskih vlasti.
58. Misija u svojim podnescima daje brojne primedbe na podneske podnosioca žalbe. Misija napominje da je utvrdila da podnosilac žalbe ne pruža detalje o pretnjama i anonimnim

telefonskim pozivima koje navodno prima ili je primala u prošlosti. Misija navodi da očekuje da bi podnosilac žalbe mogla da dostavi bar neke detalje.

59. Misija dalje navodi, očigledno osporavajući tvrdnju podnosioca žalbe da je Misiji prijavila pretnje, da od podnosioca žalbe nije primila nikakvu pisanu komunikaciju nakon podnošenja pisma podnosioca žalbe Misiji od 28. juna 2019. godine, koje je Misija nakon toga prosledila Komisiji.
60. Misija tvrdi da bi, po njenom mišljenju, pretnje koje je podnosilac žalbe primila na sudu u Srbiji u vezi s tim da ne govori istinu u stvari bile upozorenje predsedavajućeg da je, kao svedok, bila u obavezi da govori istinu. Pitanje obaveze da se govori istina postavljalo se nekoliko puta tokom saslušanja, što je vidljivo u transkriptu saslušanja, koji je Komisija imala priliku da pregleda.
61. Misija takođe navodi da, iako joj je žao što podnosilac žalbe ima zdravstvenih problema, ne može pronaći vezu između zdravstvenih problema i postupanja Misije.
62. U pogledu osnovanosti žalbe, Misija se poziva na svoje inicijalne argumente i navodi da smatra da žalba nema pravni osnov. Misija navodi da podnosilac žalbe „nije podneo *spornu tužbu* protiv EULEX-a prema članu 3. Konvencije, kako u vezi sa događajima [na sudu u Srbiji], tako i u pogledu događaja na Kosovu. Medicinska dokumentacija koju je obezbedila [podnosilac žalbe], od kojih je neka nejasna, ni na koji način ne dokazuje da se neko njeno zdravstveno stanje može pripisati EULEX-u “(naglasak u originalu).
63. Što se tiče navodne povrede člana 8. Konvencije, Misija „ponavlja da apsolutno nije bilo mešanja u uživanje prava [podnosioca žalbe] prema članu 8. Konvencije, budući da je [podnosilac žalbe] *dobrovoljno* prihvatila pomoć Misije i zahvalila se njenom osoblju za podršku nakon toga“ (naglasak u originalu).
64. Komisija je imala priliku da vidi poverljivi dokument u dosijeima Misije, koji se odnosi na prethodnu izjavu podnosioca žalbe u vezi sa njenom spremnošću da svedoči u Srbiji. Komisija uzima u obzir taj dokument, mada ne može da obelodani sadržaj u svojoj odluci.

V. RAZMATRANJA

65. U svojoj Odluci o prihvatljivosti za ovaj slučaj, Komisija je konstatovala da „iskazi svedoka često od presudnog značaja za krivično gonjenje počinitelaca ratnih zločina i zločina protiv čovečnosti. Da bi ohrabрили svedoke da daju iskaze, neophodno je da vlasti preduzmu adekvatne mere za njihovu zaštitu (vidi npr. *W. protiv EULEX-a*, 2011-07, 10. april 2013. god., par. 47; Preporuka Rec(2005)9 Odbor Ministara, Savet Evrope, i par. 1 i 2 konkretno, Preporuka spomenuta takođe i u Sudskoj Presudi *R.R. i ostali protiv Mađarske*, 4. decembar 2012. god., par. 32; Član 13 Konvencije protiv mučenja i drugih okrutnih, nečovečnih ili ponižavajućih postupanja ili kažnjavanja, u pogledu svedoka navodnih mučenja; Član 12(1) Međunarodne Konvencije za zaštitu svih osoba od prisilnih nestanaka, u pogledu svedoka u slučajevima nestanka; Član 18 Smernice 2012/29/EU Evropskog Parlamenta i Saveta od 25. oktobra 2012. god. koji je ustanovio minimalne standarde za prava, podršku i zaštitu žrtava zločina; Odluka Generalne Skupštine Ujedinjenih Nacija 60/147 od 16. decembra 2005. god., par. 12(b))” (vidi *G.T. protiv EULEX-a*, 2019-01, od 04. juna 2020. god., par. 36).
66. Štaviše, u ranijem slučaju koji takođe uključuje krivični postupak u Srbiji, Komisija je konstatovala da „da je normalna građanska dužnost za osobe pojedinačno da pruže dokaz u krivičnom postupku (*Voskuil protiv Holandije*, br. 64752/01, odluka od 22.

novembra 2007. godine, par. 86)" (vidi *W. protiv EULEX-a*, 2011-07, od 10. aprila 2013. god., par. 47). u istom tom slučaju, Komisija je takođe ukazala i na „zainteresovanost međunarodne zajednice u otkrivanju, sprečavanju i kažnjavanju ozbiljnih krivičnih dela, naročito ratna krivična dela“, ali napomenula da „odgovornost da se ispita i krivično goni ozbiljno krivično delo takođe podrazumeva odgovornosti na strani nadležnih organa kako bi zaštitili one koji im obezbeđuju informacije, tj., svedoke“ (*ibid*). Odgovornost da se svedoci zaštite može da ukaže na pozitivnu obavezu na strani organa koji bi preduzeli mere kako bi osigurali bezbednost i sigurnost svedoka mada ta obaveza ne sme da nametne neki nemoguć ili nesrazmeran teret po njih same (vidi, npr., *W. protiv EULEX-a*, par. 48; *Van Colle protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, aplikacija br. 7678/09, odluka ESLJP od 13. novembra 2012. godine, par. 88, o obavezi preduzimanja preventivnih mera).

67. . Misija je, u skladu sa svojim mandatom, takođe svesna tih rizika za svedoke u postupcima za ratne zločine. U ovom konkretnom slučaju, Misija bi bila dobro upoznata sa ozbiljnošću prirode navodnih zločina koji se procesuiraju na suđenju u Srbiji, kao i činjenice da podnosilac žalbe nije bila samo svedok već i žrtva tih istih događaja. Komisija zaključuje da je predlaganjem da prati podnosioca žalbe u Srbiju, preduzimanjem koraka ka obezbeđivanju njene dobrobiti, očiglednom koordinacijom pitanja sigurnosti sa srpskim vlastima i razgovorom o bezbednosnim pitanjima sa podnosiocem žalbe, Misija je implicitno prihvatila da postoje rizici po njenu sigurnost i blagostanje. U rešavanju tih pitanja sa podnosiocem žalbe, Misija je stvorila utisak da je za to nadležna i da će, barem po shvatanju podnosioca žalbe, biti odgovorna za ista.
68. Misija je ponovila svoju tvrdnju da podnosilac žalbe ne podleže programu zaštite svedoka Misije. Komisiji je žao što je Misija ponovo odlučila da ne odgovori na pitanja komisije u vezi sa svojim Programom zaštite svedoka. Misija takođe nije pružila odgovor na pravne i praktične razlike između Programa i njegovih aktivnosti unutar *Okvira politike EU o podršci u tranzicionoj pravdi (2015)*. Međutim, Misija je izjavila da nije objasnila podnosiocu žalbe razliku između svojih aktivnosti u okviru Programa zaštite svedoka i svojih aktivnosti u odnosu na podnosioca žalbe. Pravni okvir po kojem je Misija postupala jeste i ostaje potpuno nejasan i neizvestan. Ovo mora da je po sili prilika bilo isto nejasno i za podnosioca žalbe, koja nije pravno obučena i ne bi mogla izvući bilo kakve značajne zaključke iz pravne osnove po kojoj je Misija trebalo da radi.
69. Komisija primećuje da je iz dostupnih informacija jasno da je podnosilac žalbe bila u uverenju da je Misija odgovorna za njenu bezbednost. Iako Komisija prihvata da podnosilac žalbe možda nije bio zaštićeni svedok u Programu zaštite svedoka misije, Misija možda neće tražiti da isključi svoju odgovornost za zaštitu svedoka kada se bavi aktivnostima takve vrste kao u ovom slučaju, navodeći ograničeni opseg Programa zaštite svedoka, posebno kada, prema sopstvenom priznanju, Misija nije jasno pojasnila razliku podnosiocu žalbe.
70. Štaviše, Komisija podseca da pravni okvir Misije ne predviđa niti ovlašćuje Misiju da pruža pomoć i podršku svedocima u krivičnim predmetima izvan njenog izvršnog mandata i priloženog sistema zaštite svedoka. Neuspeh Misije da se u potpunosti pozabavi pitanjem i razjasni pravni osnov po kojem je postupala predstavlja, u najmanju ruku, pokazatelj sumnjivog prisustva validne pravne osnove za one koji su direktno zabrinuti istom.
71. Misija nije odgovorila na pitanje komisije o tome koji je entitet, ako ne Misija, odgovoran za bezbednost podnosioca žalbe na Kosovu. Komisija takođe žali što je Misija odbila pristup komisiji da pogleda relevantne komunikacije povezane sa bezbednošću i drugim dogovorima u vezi sa svedokom. Ovi neuspesi - i drugi gore pomenuti - zahtevaju od Komisije da izvede određene zaključke iz neuspeha Misije ili nemogućnosti da odgovori na neka od ovih pitanja.

72. Na osnovu postupaka Misije, percepcije koju je stvorila u umu podnosioca žalbe, odsustvo jasne pravne osnove u osnovi tih postupaka i propusta Misije da pruži relevantnu dokumentaciju i odgovore na pitanja Komisije, Komisija mora zaključiti da je Misija bila odgovorna za sigurnost podnosioca žalbe unutar granica Kosova. Što se tiče situacije tokom boravka u Srbiji, Komisija to smatra kao što sledi.
73. Što se tiče situacije u Srbiji, Komisija prihvata da bi srpske vlasti imale primarnu odgovornost za bezbednost i dobrobit podnosioca žalbe dok je bila u Srbiji. Iako bi ovo nužno ograničilo sposobnost Misije da deluje u pogledu bezbednosti podnosioca žalbe dok je u Srbiji, to ne stavlja po strani odgovornosti same Misije za ljudska prava kada preduzima aktivnosti poput onih u ovom slučaju.
74. Komisija se prisetila činjenice da je Misija poslala sopstveno osoblje u Srbiju da prati podnosioca žalbe, da joj je Misija obezbedila lekara i da, kada nije bila zadovoljna dogovorima za smeštaj, Misija je napravila sopstvene alternativne dogovore. Ovo bi zahtevalo određeni nivo saradnje i koordinacije sa srpskim vlastima i opsežno planiranje od strane Misije. Komisija žali što je Misija odbila da pruži informacije o svojim bezbednosnim dogovorima sa srpskim vlastima, a posebno o ulogama i odgovornostima. Opet, taj neuspeh je direktno relevantan za zaključke koje je Komisija donela s obzirom da Misija poseduje ove informacije i odbila je da ih podeli sa Komisijom bez navođenja bilo kog razloga.
75. Komisija primećuje da Misija nije izvršila procenu rizika u odnosu na podnosioca žalbe. Misija u svojim argumentacijama navodi da nije smatrala da je takva procena potrebna u ovom slučaju. Komisija se ne slaže. U tom kontekstu, Komisija napominje da bi Misija bila svesna potencijalno nebezbednog okruženja za podnosioca žalbe, s obzirom na prirodu krivičnog postupka u Srbiji i rizike za svedoke u takvim postupcima u opštem post-konfliktnom smislu. Onda kada ne bi razmotrila mogućnost postojanja takvog rizika, Misija bi zanemarila vršenje svojih odgovornosti. Misija bi takođe bila svesna činjenice da je podnosilac žalbe i sama bila žrtva događaja koji su bili predmet krivičnog postupka. Misija bi takođe bila svesna ozbiljnosti krivičnih dela za koja je ona svedočila. Štaviše, Misija je imala u svom posedu gore opisani poverljivi dokument koji je ovde relevantan za razmatranje Komisije u meri u kojoj se odnosi na izraze zabrinutosti podnosioca žalbe u vezi sa svedočenjem u Srbiji. Misija je u stvari prepoznala bar neke rizike povezane sa takvim svedočenjem slanjem bezbednosne i medicinske podrške da se brinu o podnosiocu žalbe.
76. Uprkos svom znanju o ovim okolnostima, Misija nije izvršila procenu rizika da bi utvrdila koliki mogu biti rizici za podnosioca žalbe i njenu porodicu i koje dodatne mere opreza i zaštite, ako postoje, mogu biti garantovane. Umesto toga, Misija je obavestila podnosioca žalbe da neće imati pravo na bilo kakvu podršku Misije, osim na pomoć u putovanju. Misija očigledno nije ni srpske vlasti pitala da li je sprovedena jedna takva procena rizika ili, ako jeste, kakvi su njihovi zaključci. To sugeriše da Misija nije primenila nivo brige i opreza koji bi bio primeren u datim okolnostima. Činjenica da bi Misija imala samo supsidijarne odgovornosti u odnosu na odgovornosti lokalnih vlasti ni na koji način ne sugeriše da su njihove obaveze prema ljudskim pravima ukinute obavezama srpskih vlasti.
77. Komisija će se sada okrenuti svojoj proceni navodnih kršenja članova 3 i 8 Konvencije. Kao što je gore opisano, Komisiji je žao što nije dobila mnogo informacija i dokaza koje je zatražila od bilo koje strane. Komisija će stoga morati da donese odluku na osnovu informacija koje su joj na raspolaganju i izvuče potrebne zaključke iz propusta Misije da pruži relevantne informacije tamo gde je to potrebno.

Navodno kršenje člana 3

78. Član 3 Konvencije, koji štiti slobodu od mučenja ili nečovečnog ili ponižavajućeg postupanja ili kažnjavanja, zahteva da zlostavljanje dostigne minimalni nivo ozbilnosti ako se želi uvrstiti u član 3 (videti npr. *Krasniqi protiv EULEX-a*, 2013-02, od 20. avgusta 2013, par. 11; *Kudla protiv Poljske*, prijava br. 30210/96, presuda ESLJP od 26. oktobra 2000, par. 91). Patnja mora „ići dalje od onog neizbežnog elementa patnje“ koji je rezultat „datog oblika legitimnog tretmana kažnjavanja“ (vidi *Kudla protiv Poljske*, par. 92). Procena da li je ovaj prag dostignut može uzeti u obzir nekoliko faktora. Sud je izjavio da „[to] zavisi od svih okolnosti slučaja, kao što su priroda i kontekst postupanja, način i metoda izvršenja, trajanje, fizički i mentalni uticaji, a u nekim slučajevima slučajevi, pol, godine starosti i zdravstveno stanje žrtve“ (vidi *Kudla protiv Poljske*, par. 91). Sud je takođe smatrao relevantnim uzeti u obzir da li i žrtva pripada kategoriji lica koja su u nekom pogledu „ranjiva“ (vidi npr. *Khlaifia i ostali protiv Italije*, žalba br. 16483/12, presuda ESLJP-a od 15. decembra 2016. godine, par. 194).
79. Komisija ponovo primećuje da je podnosilac žalbe i sama žrtva incidenta koji je bio predmet krivičnog postupka u Srbiji. Kao takva, bila bi posebno ranjiva, i to je činjenica koju je Misija znala u relevantno vreme. Tokom spornih događaja izgubila je bliskog rođaka i od tada je nekoliko puta upitana da pruži izveštaj o tim događajima. Krivični postupak se odnosi na navodne zločine najozbiljnije vrste prema Međunarodnom pravu i odvija se u opštem post-konfliktnom kontekstu u kojem je rizik od zastrašivanja svedoka, a zapravo i od njegove pojave, poznat. Takvo svedočenje samo po sebi može biti prilično traumatično za žrtve. Neuspeh da im se garantuje bezbedno i sigurno okruženje za svedočenje može dodatno pojačati traumu i stres izazvan takvim svedočenjem.
80. Komisija takođe primećuje da izgleda da Misija nije preduzela korake nakon povratka podnosioca žalbe kako bi utvrdila ozbilnost rizika koji je pretrpela. Ovo bi stvorilo osećaj bespomoćnosti i ranjivosti koji bi mogao da doprinese pogoršanju traume podnosioca žalbe i povećanju njenog straha. Pošto se obavezala da će joj biti „čuvar“ u svrhu svedočenja, Misija je tada bila dužna da obezbedi da nikakve štetne posledice ne proizilaze iz tog učešća. Čini se da Misija nije preduzela nikakve značajne korake da prati podnosioca žalbe.
81. Podnosilac žalbe je podnela medicinske dokaze o dijagnozi sindroma post-traumatskog stresa, a takođe je i opisala značajan stres koji je doživela tokom boravka u Srbiji, uključujući i Sud, i posledice po njeno zdravlje nakon toga. Komisija takođe podseća na izjavu podnosioca žalbe u gore pomenutom poverljivom dokumentu. Komisija nije u mogućnosti da utvrdi u kojoj je meri ovo direktna posledica postupanja Misije. Jasno je, međutim, da bi propust Misije da obezbedi bezbedno okruženje za njeno svedočenje u Srbiji i marljivo delovanje dok je bila na Kosovu bio takav da je pogoršao sve traume koje su možda postojale ranije.
82. Prilikom procene doprinosa Misije patnji podnosioca žalbe, Komisija je takođe uzela u obzir činjenicu da je Misija odbila ili propustila da pruži sve tražene informacije. Ovo je sprečilo Komisiju da utvrdi stvarnu dubinu i obim učešća i odgovornosti Misije dok je podnosilac žalbe bila u Srbiji. Kao rezultat toga, Misija takođe nije uspela da opovrgne *prima facie* izveštaj podnosioca žalbe da je bila žrtva ozbiljnih napada na njen integritet i mentalno blagostanje.
83. Komisija, međutim, primećuje da podnosilac žalbe nije uspela da pruži potkrepljujuće dokaze o navodnim pretnjama koje je, kako kaže, dobijala dok je bila na Kosovu i navodnom nepostupanju Misije kada je te pretnje navodno prijavila Misiji. Komisija nema

sumnje da se podnosilac žalbe osećala ugroženom. Međutim, nije u mogućnosti da utvrdi prirodu i težinu istih u odsustvu dodatnih informacija. U tom pogledu Komisija konstatuje da je Misija u to vreme mogla da se raspita o tim činjenicama i da je to trebalo da učini marljivim izvršavanjem svojih odgovornosti prema žrtvi. Činjenica da to nije učinila utiče na sveukupnu procenu težine predmeta o kome se radi.

84. Što se tiče događaja u Srbiji, Komisija je, pregledavši sudski transkript, prihvatila argument Misije da se pretnje, za koje podnosilac žalbe tvrdi da su se navodno desile u sudnici, mogu odnositi na izjave i podsećanje sudije na obavezu da govori istina. Komisija, međutim, primećuje da podnosilac žalbe navodi da su joj upućene pretnje i van sudnice, ali takođe da nisu pruženi dokazi koji bi potkrepili te navodne pretnje.
85. Primenom obrazloženja Suda u predmetu *Kudla protiv Poljske*, biti svedok samo po sebi ne bi dovelo do zaključka da patnja svedoka zadovoljava nivo ozbiljnosti koji se zahteva članom 3. Morao bi postojati dodatni element patnje koji se Misiji može pripisati kroz njen neuspeh da zaštiti podnosioca žalbe od pretnji. Procenjujući da li šteta naneta žalioocu ispunjava prag tražen u članu 3, Komisija je uzela u obzir sledeće razloge i okolnosti:
- i. Trauma i strah žrtve su stvarni i iskreni;
 - ii. Ranjivost podnosioca žalbe kao svedoka i žrtve teških krivičnih dela;
 - iii. Strah i zabrinutost - poznati Misiji - da je osećala da mora da svedoči o tim zločinima i, šta više, da to čini u Srbiji;
 - iv. Nedostatak jasnoće i transparentnosti u pogledu raspodele odgovornosti za bezbednost i dobrobit podnosioca žalbe dok je bila u Srbiji;
 - v. Propust Misije da izvrši procenu rizika ili/i da osigura da su je izvršile lokalne vlasti;
 - vi. Neuspeh Misije da marljivo istraži (a) tvrdnje o pretnjama u Srbiji i (b) tvrdnje o pretnjama na Kosovu;
 - vii. Neuspeh Misije da se u potpunosti pozabavi zabrinutostima podnosioca žalbe i da je napusti umesto da i sama potraži obeštećenje i zaštitu.
86. Na osnovu gore navedenog, Komisija nalazi da okolnosti ispunjavaju potreban prag ozbiljnosti tražen prema članu 3. Konvencije. Međutim, Misija nije odgovorna za sve što je dovelo do toga da podnosiocu žalbe nanese takvu štetu. Misija posebno nije odgovorna za ranije postojeću osetljivost podnosioca žalbe kao svedoka i žrtve teških krivičnih dela. Niti je Misija bila isključivo ili čak ni prvenstveno odgovorna za ono što se dogodilo u Srbiji. Stoga je Misija odgovorna samo za ono što se čini kao marginalni doprinos šteti i povredi nanesej pravima podnosioca žalbe shodno člana 3. Međutim, taj doprinos je ozbiljne prirode jer se Misiji vladavine prava pripisuje odgovornost koja je trebalo da osigura i zaštiti ta prava. Podnosilac žalbe je verovala Misiji na osnovu toga i dovela se u situaciju da mora da zavisi od brige i marljivosti Misije. To poverenje nije bilo u potpunosti nagrađeno.
87. Iz tih razloga, Komisija konstatuje da je Misija doprinela kršenju prava podnosioca žalbe shodno člana 3 Konvencije.

Navodno kršenje člana 8

88. Član 8. Konvencije garantuje pravo na poštovanje privatnog i porodičnog života, doma i prepiske. Podnosilac žalbe tvrdi da su navodne pretnje proistekle iz njenog svedočenja u Srbiji i propust Misije da je zaštiti od tih pretnji, imale značajan negativan uticaj na njeno zdravlje.

89. S tim u vezi, Komisija napominje da pravo na privatni život zagarantovano članom 8. uključuje fizički i psihički integritet osobe i nameće pozitivnu obavezu vlastima da pruže odgovarajuću zaštitu u opasnim situacijama, posebno tamo gde su vlasti trebale znati da postoji određena opasnost (vidi npr. *X i Y protiv Holandije*, žalba br. 8978/80, presuda ESLJP od 23. marta 1985. god., par. 22; *Ebcin protiv Turske*, žalba br. 19506/05, presuda ESLJP od 01. februara 2011. god., par. 36-37).
90. Komisija, međutim, primećuje da je Sud utvrdio da mora postojati veza između vlasti i pretrpljene povrede i da, da bi nastala obaveza, navodi o nasilju moraju biti konkretni i detaljni (videti *Đurđević protiv Hrvatske*, žalba br. 52442/09, presuda ESLJP od 19. jula 2011. god., par. 117-118). Komisija se ponovo poziva na činjenicu da podnosilac žalbe nije uspeła da pruži dokaze ili detaljne informacije o navodnim pretnjama ili da ukaže na korake koje je preduzela da bi Misiji ukazala na iste. Komisija stoga nalazi da nema dovoljno elemenata da se utvrdi da Misija nije uspeła da zaštiti podnosioca žalbe od povrede njenog fizičkog i psihološkog integriteta kršeći njena prava prema članu 8 Konvencije.
91. S obzirom na gore navedene nalaze, iz spisa ovog slučaja je očigledno da je svedočenje podnosioca žalbe u Srbiji moglo stvoriti potencijalno nebezbedno okruženje za nju i njenu porodicu. Komisija je zabrinuta što Misija nije sprovedla procenu rizika niti je uvela zaštitne mere za podnosioca žalbe, s obzirom na to da je ona bila pod bezbednosnom odgovornošću Misije dok je bila na Kosovu. Postupanja i ne postupanja Misije u vezi sa bezbednosti u ovom slučaju ne pokazuju nivo brige i opreza koji bi se očekivao od jedne Misije vladavine prava u post-konfliktnom kontekstu u odnosu na ranjivog svedoka u sudskom postupku za najteža krivična dela prema međunarodnom pravu. Komisija primećuje da se legitimna sveukupna težnja Misije za traženjem odgovornosti za takva krivična dela ne može obaviti nauštrb adekvatnih dogovora za zaštitu svedoka, odnosno onih čija svedočenja imaju osnovno značenje za postizanje tog cilja.
92. Stoga će Komisija pozvati Misiju da razmotri mogućnost komunikacije sa svojim lokalnim kolegama kako bi utvrdila koje mere treba preduzeti da bi se zagarantovala bezbednost i dobrobit podnosioca žalbe.

IZ TIH RAZLOGA, KOMISIJA, VEĆINOM GLASOVA,

NALAZI da je Misija doprinela kršenju prava podnosioca žalbe shodno člana 3 Konvencije do ograničenog stepena iznetog u gore prikazanom tekstu;

NALAZI da Misija nije prekršila prava podnosioca žalbe shodno člana 8 Evropske Konvencije o ljudskim pravima;

POZIVA MISIJU DA

- i. Prizna da je njeno postupanje dovelo do kršenja prava podnosioca žalbe; i
- ii. Stupi u kontakt sa podnosiocem žalbe i lokalnim vlastima da bi utvrdila potrebu za dodatnim obezbeđenjem koje proističe iz svedočenja podnosioca žalbe u Srbiji.

TRAŽI OD MISIJE da ovu Odluku prosledi relevantnim zvaničnicima Misije i vlastima izvan nje.

KOMISIJA SA UVAŽAVANJEM TRAŽI OD MISIJE da podnese izveštaj nakon sprovođenja ovih preporuka i da odgovori na njena pitanja što je pre moguće a ne kasnije od 28. februara 2021. godine.

U ime Komisije,

G. Guénaël METTRAUX
Predsedavajući član

Gđa Anna BEDNAREK
Član

Gđa Anna AUTIO
Član